

Aktualija

► Vyriausybė siūlo susitarti taikiai

Vyriausybė siūlo statybų Palangoje, kurios, pasak valstybės institucijų, daro žalą Palangos kultūros paveldui ir kraštovaizdžiui, vykdytojams ir institucijoms susitarti taikiai, kad 2007 m. sustabdytos statybos galėtų būti tęsiamos.

„Siūlome sudaryti taikos sutartis. Tai reiškia, kad nuolaidos turi būti iš abiejų pusių. Mes siūlome, kad taikos sutartyje aiškiai būtų įvardyta, kad yra tam tikri teisės aktų pažeidimai, kad statytojai turėtų nereikalausti jokios žalos atlyginimo iš valstybės ir kad statytojai privalo pakeisti projektus, pakoreguoti juos taip, kad jie darytų mažiausią žalą Palangos kultūros paveldui ir kraštovaizdžiui. Nuspręsta taip pat, kad kas tris mėnesius statybų inspekcija ir Kultūros paveldo departamentas informuotų Vyriausybę, kaip sekasi tuos susitarimus sudaryti“, – vakar po Vyriausybės susitarimo sakė premjero kancleris Deividas Matulionis.

Jis atkreipė dėmesį, kad taikus susitarimas buvo galimas ir be Vyriausybės įsikišimo, tačiau buvo galima aiškiai matyti, kad statybų vykdytojai ir valstybės institucijos pateko į tam tikrą aklavietę, todėl įsikišimo prireikė.

Kanclerio teigimu, visos suinteresuotos šalys su taikos sutartimi sutinka, tačiau ji įsigalios tik tada, kai bus patvirtinta teisme.

Kaip jau skelbėme, 2007 m. Palangoje ir Šventojoje penkių pastatų statybos buvo sustabdytos, kai statybų inspekcija ir Kultūros paveldo departamentas nustatė, kad statybos pažeidžia 1999 m. Palangos specialųjį planą. Šios institucijos kreipėsi į teismą, prašydamos „ginti viešąjį interesą“.

Praėjusią savaitę Palangos meras Šarūnas Vaitkus teigė, kad statybos sustabdytos buvo be pagrindo, nes jos buvo pradėtos gavus visus reikalingus dokumentus, statyboms leidimus išdavė tos pačios institucijos, kurios vėliau kreipėsi į teismą (statybų inspekcija ir Kultūros paveldo departamentas), o 1999 m. Palangos specialusis planas yra tik rekomendacinio pobūdžio.

D.Matulionis praėjusią savaitę taip pat pripažino, kad visiems penkiems statiniams buvo išduoti leidimai ir nė vienas pastatas nebuvo statomas nelegaliai, taigi jeigu susitarti nepavyks, statybų vykdytojai gali reikalausti pinigų iš Vyriausybės. Todėl, kanclerio nuomone, labai svarbu, kad susitarti pavyktų.

Ugnius ANTANAVIČIUS

Žemės turtus norima semti pusvelčiui

Viliaus Mačiulaičio nuotr.

► Mokesčio už naudingąsias iškasenas tarifai (litalais už kub.m)

	Lietuva	Estija	Latvija	Lenkija	Švedija	Belgija	Rumunija	Italija
Žvyras	1,12	1,97-5,87	1,12	0,79	8,97	1,48-1,83	1,38	0,76-3,8
Smėlis	0,95-4,0	0,93-4,66	1,12	0,73	-	-	1,38	4,73
Dolomitas	2,5	2,62-9,5	0,67-1,12	1,98	-	-	3,31	-
Klintis	2,09	2,87-7,39	0,89	1,19	-	-	2,48	0,55-6,9
Molis	1,28-2,16	1,83-3,38	0,67	1,89	-	-	4 proc.*	0,97-3,56
Durpės	2,0	0,79-0,97	0,27	0,97	-	-	-	-
Stat.gruntas	0,64	-	1,34	-	-	-	-	-

* nuo vertės Šaltinis: Aplinkos ministerija

Kasmet milijonais tonų semiami valstybės turtai ir perparduodami užsienyje, tačiau net simbolinis mokestis už naudojimąsi neatsinaujinančiais ištekliais verslininkams atrodo didelis. Gąsdinama, kad dėl padidėjusių mokesčių už naudingąsias iškasenas statybinės medžiagos brangs iki 10 procentų. Tik Aplinkos ministerija teigia, kad šis mokestis sudaro tik labai nedidelę produkto kainos dalį – apie 1 proc.

Keli litai - prabanga

Nuo šių metų sausio 1 dienos mokestis už naudojimąsi valstybiniais gamtos ištekliais padidėjo 2, o kai kurioms naudingosioms iškasenoms – net 3 kartus. Iš kasybos sektoriaus atstovų lupų pasipylė gąsdinimų, kad dėl padidėjusių tarifų statybinės medžiagos brangsta.

Kainų didėjimą patvirtina ir oficiali statistika: Statistikos departamento duomenimis, vasarį, palyginti su sausio mėnesiu, statybos pabrango beveik 1 procentu, nors statybų sezonas net neprasidėjęs.

Aplinkos ministerijos Ekono-

mikos ir tarptautinių ryšių departamento Ekonomikos skyriaus vyriausioji specialistė Virginija Kalesinskienė mano, kad gąsdinimai smarkiai išaugsiančiomis statybų kainomis nėra pagrįsti. Esą surenkamo mokesčio dalis sudarys tik labai nedidelę produkto kainos dalį – nuo 1 iki 4 procentų.

Štai mokesčio už smėlį tarifas šiemet padidėjo dukart, tačiau kaina vis vien išliko labiau simbolinė: už iškastą kubinį metrą smėlio verslininkai valstybei sumoka nuo 95 centų iki 4 litų. O pirkėjams tas pats kubinis metras parduodamas net iki 30 kartų brangiau.

Beje, VKalesinskienė pastebi, kad kai kurioms statybinėms medžiagoms gaminti sunaudojamų gamtos išteklių – smėlio, dolomito, žvyro – kiekis nėra didelis, todėl ir šios prekės turėtų brangti labai minimaliai. Pavyzdžiui, sunaudojus 1 kubinį metrą smėlio, galima pagaminti apie 300 plytų, iš kurių vienos didmeninė kaina apie 60 centų. Ministerija apskaičiavo, kad šiuo atveju mokestis už išgauto smėlio išteklį sudarytų tik apie 0,6 proc. pagaminto produkto kainos.

Anot skyriaus vedėjos, kitos ES šalys už išgaunamus valstybinius gamtos išteklius taiko pana-

šius arba net didesnius mokesčio tarifus. Tiesa, štai kaimynėje Latvijoje mokestis už kubinį metrą durpių gerokai mažesnis – vos 27 centai, tačiau ir durpių išteklių ten tris kartus daugiau. O štai mūsų kasėjai 90 procentų visų išgaunamų durpių eksportuoja į užsienį.

Kainos kilo

Lietuvos karjerų asociacijos prezidentas ir bendrovės „Dolomitas“ direktorius Antanas Bartulis teigė, kad jo įmonė produkcijos kainas jau pakėlė 7-8 procentais.

„Teisybę pasakius, kainos padidėjo ne vien dėl šio faktoriaus. Kuro kainas matome, elektros kainos taip pat pakilo. Kuro pabrangimas veikia ir mus tiesiogiai, kartu brangsta ir visos paslaugos, kurias perkame“, – sakė A.Bartulis.

Štai mokesčio už dolomitą tarifas šiemet padidėjo nuo 1,3 iki 2,5 lito už kubinį metrą. Verslininkas atskleidė, kad jo įmonėje parduodamo dolomito tonos kaina svyruoja nuo 17 iki 41 lito. „Gal atrodo, kad mokestis ir yra mažą kainos dalis, tačiau visi kažkodėl mato tik pajamų dalį, o niekas nemato sąnaudų“, – aiškino jis.

Verslo interesus ginančios Lietuvos pramonininkų konfederacijos

pirmininkas Gediminas Rainys taip pat turi argumentų, kodėl valstybiniais gamtos ištekliais ir toliau turėtų būti naudojamosi už centus: „Reikia atsižvelgti į kitų šalių konkurencingumą, nes yra šalia ir Baltarusija, Latvija, kur gausūs durpių ištekliai. Be to, Lietuvoje labai daug nelegalių karjerų. Neva kasa savo reikmėms, kad kūdra būtų, o iš tikrųjų pardavinėja nemokėdami jokių mokesčių. Pasižiūrėkite, kiek skelbimų internete. Gaila, bet legaliam verslui kartelė užkeliama, o nelegaliam atveriamas kelias“.

G.Rainys įsitikinęs, kad padidinę mokestį už išgautą požeminį vandenį tik verslininkams politikai pasielgė neteisingai: „Tai nelabai gero politinio elgesio pavyzdys: rinkimų metais gyventojams nedidinti ir rūpintis, kaip tavo veidas atrodytų per rinkimus“.

► Ėmus domėtis, ar ne per mažai už gamtos išteklių naudojimą valstybei mokama ir padidinus mokesčius, „Respublikos“ žurnalistai atsakymo klausė vienintelio pasaulyje smėlių valgančio žmogaus 65-erių Stanislovo Monstvilienės iš Telšių rajono Gomalių kaimo. Apie tai - 12p.

► Komentaras

Rimantas BRAZIULIS
Lietuvos žaliųjų judėjimo pirmininkas

Yra toks sąžiningo verslo principas, kad antkainis turi siekti iki 20 proc. Tačiau jei kalbėtume apie naudingąsias iškasenas, ypač durpes, tai čia tikrai kalbama ne apie 20 proc., o šimtus ir tūkstančius proc. pelno.

Gera, kad dar kai kuriuos išteklius – smėlį, dolomitą, žvyrą – su-

naudojame čia. Ačiū Dievui, kad dar nerado būdo jo iškasti iš išvežti į Norvegiją, kur to smėlio ar žvyro nėra. Bet, ko gero, ir apie tai jau galvojama.

Didžiausia bėda, kad beveik visos išgaunamos durpės išvežamos į užsienį. Ir tai durpių kasėjų čia nemaža dalis – danai, vokiečiai. Iš kietųjų iškasenų į biudžetą sumokama mokesčių tik apie keliasdešimt mln. litų. Tai beveik niekas, nulis.

Manau, naudingųjų iškasenų mokesčiai turėtų būti padidinti ne kelis kartus, o dešimtis kartų. Iš karjerų kasamas žvyras keičia kraštovaizdį, durpės išgaunamos naikinant pelkes, o jos yra vienos pa-

grindinių ekosistemos stabilizatorių. Mes esame žemės ūkio kraštas, o tas isteriškas skubus kasimas, vežimas, noras išparduoti nieko gero neduos. Kas liks ateinančioms kartoms? Juk žemės ūkis – sodininkystė, daržininkystė – be durpių neįsivaizduojamas. Kodėl tuomet tokiais tempais ir kiekiais išvežamos mūsų iškasenos? Tai mūsų valstybės apiplėšimas!

Jei viską išvešime, greitai teks importuoti iš Baltarusijos – tada teks mokėti tikrai ne centus.

Ironiška – pagal Konstituciją gamtiniai ištekliai yra apibrėžiami kaip valstybės ir visuomenės nuosavybė. Bet štai kažkodėl vadovaujamosi nuostata, kad eksploatuojant

jai priklausančius išteklius valstybė nedalyvauja.

Galime palyginti dvi valstybes, kurios turi daug naftos, – Nigeriją ir Norvegiją. Norvegija klestinti valstybė, kurioje aukštas pragyvenimo lygis, o Nigerija – skurdžių šalis. Ten užsienio kompanijos išsiurbia išteklius vietiniams palikdamos grašius, o Norvegija po kelis milijardus eurų atsideda ateičiai, kai baigsis nafta ir dujos. Kokia absurdiška situacija: keliai, žvyrkeliai, karjerai yra valstybės. Logiška, jei nacionalinėms reikmėms – pavyzdžiui, keliams tiesti – žvyras iš tų karjerų būtų vežamas pigiau. Bet tie, kam leista eksploatuoti karjerus, ima už žvyrą nemažas sumas.